

Na osnovu člana 3 Zakona o privatizaciji privrede («Službeni list RCG«, br. 23/96 ,6/99 i 59/00), Vlada Republike Crne Gore, na sjednici održanoj 27. februara 2003. godine, donijela je

ODLUKU O PLANU PRIVATIZACIJE ZA 2003 GODINU

Polazne premise

Plan privatizacije za 2003. godinu predstavlja nastavak ranijeg koncepta privatizacije i daljeg razvoja strateške vizije u ovom procesu u Crnoj Gori. Pri njegovom utvrđivanju je potrebno imati u vidu:

1. Dostignuti nivo privatizacije u Crnoj Gori (privatizovano preko polovine državnog kapitala)
2. Institucionalna izgrađenost, odnosno već su uspostavljene bazične institucije i bazična zakonska regulativa
3. Postojanje i provjerenost u radu svih privatizacionih tehnika i procedura
4. Da su oko 350.000 građana vlasnici akcija društava ili privatizacionih fondova, te da je veliki broj stranih i domaćih investitora postalo vlasnikom društava u Crnoj Gori

Plan privatizacije u 2003 godini polazi od dva veoma važna elementa:

1. Politička situacija u zemlji (Srbija i Crna Gora) je stabilnija nego prethodnih godina;
2. Povoljan rezultat dosadašnje privatizacije je da je u Crnoj Gori većina privatizacije završena ili je pri kraju u preko 90% društava te da je dominantno ostala privatizacija kontrolnog paketa u 15 strateški važnih kompanija u Crnoj Gori.

Otuda, ključno pitanje je: kako i kojom dinamikom treba izvršiti privatizaciju kontrolnog paketa akcija u 15 velikih kompanija Crne Gore, koji su već, u prosjeku privatizovani oko 40%? Privatizacija ovih kompanija nije samo pitanje tehnika i procedura, već prije svega ekonomsko, razvojno i socijalno pitanje.

Iz značaja ovoga proizilazi i planiranje privatizacije u narednih nekoliko godina, koji obuhvata:

1. Uslove razvoja privatne svojine – odnosno zaštitu svojinskih prava i razvoja ekonomskih sloboda
2. Razvoj institucionalnog okvira za privlačenje stranih investitora
3. Razvoj novih privatnih firmi i podsticanje preduzetništva
4. Regulacija i privatizacija

- i. Regulacija infrastrukturnih preduzeća
- ii. Privatizacija u drugim oblastima
- iii. Privatizacija društava iz oblasti privrede

1. Uslovi za razvoj privatne svojine

Cjelokupni ekonomski sistem koji se gradi u Crnoj Gori treba da prije svega bude u funkciji razvoja privatne svojine – to znači zaštita svojinskih prava i razvoj ekonomskih sloboda. Odnosno, treba da bude u funkciji preduzetnika i investitora koji svojim aktivnostima šire tržište, posebno van Crne Gore, i doprinose povećanju zaposlenosti ljudi u Crnoj Gori.

a) Zaštita svojinskih prava posebno podrazumijeva:

1. Transparentnost u radu svih državnih organa
2. Efikasan rad sudova: realizacija ugovora i brz stečaj
3. Rešenje problema restitucije (zaštita svojinskih prava bivših vlasnika)
4. Dalje rešavanje problema stare devizne štednje
5. Donošenje propisa iz oblasti svojinskih odnosa

b) Razvoj ekonomskih sloboda

a) Liberalizacija i deregulacija

1. Liberalizacija cijena u oblasti energetike i komunalnih djelatnosti
2. Deregulacija posebno na nivou implementacije zakona i na lokalnom nivou, efikasnije procedure osnivanja privrednih društava, dobijanje raznih dozvola
3. Smanjenje svih poreza
4. Povećanje otvorenosti ekonomije u Crnoj Gori (otklanjanje prepreka slobodnoj trgovini, slobodnog protoka ljudi, kapitala)

2. Razvoj institucionalnog okvira za privlačenje investitora (razvoj kao sloboda)

1. Stvaranje uslova za legalizaciju sive ekonomije (osnovni princip je princip dobrovoljnosti a na bazi smanjenja transakcionih troškova, što znači da zadržavanje u sivoj ekonomiji skuplje košta nego legalizovati svoj biznis), kao i striktna primjena zakonskih propisa, posebno plaćanja poreza i doprinosa u formalnom sektoru (državnom, državnoj administraciji, privatnom sektoru)
2. Poboljšanje institucionalne osnove, posebno ažurnosti i tačnosti statistike i računovodstvenog sistema, kao i slobodan pristup svim podacima koji se javno sakupljaju od društava, države, NGO, i sl.
3. Čvrsto opredjeljenje Vlade i Parlamenta da promjenama postojećih zakona i donošenjem novih ne pogoršavaju uslove poslovanja postojećih društava, odnosno pogoršavaju pozicije sadašnjih investitora iz zemlje i inostranstva.
4. Harmonizacija ekonomskih odnosa između Srbije i Crne Gore, a shodno Ustavnoj povelji, ne može otežati ekonomski položaj bilo kojeg društva ili investitora u Crnoj Gori u odnosu na zakonodavstvo koje je važno u trenutku osnivanja društva odnosno ulaganja kapitala.

3. Razvoj novih privatnih firmi i podsticanje preduzetništva

Ovo je ključna oblast za razvoj novog ekonomskog sistema i razvoj nove preduzetničke kulture. U tom pogledu je važno:

- a. Treba razviti sistemske institucionalne podrške novom privatnom sektoru u Crnoj Gori, a prije svega kroz realizaciju, navedenog u takči 1,2 i 3, kao i :
 - i. Sistem podrške nastajanju novih preduzetničkih ideja (posebno kao lanci društava oko velikih sistema kao što su Luka Bar, Brodogradilište Bijela, Plantaže, i sl.)
 - ii. Sistem finansiranja novih preduzetničkih ideja, posebno odvajanja dijela privatizacionih prihoda za tu namjenu.
 - iii. Otvaranje novih kreditnih linija posebno iz inostranih izvora i razvoj novih finansijskih institucija koje bi obavljale ovu funkciju
 - iv. Dalji razvoj tržišta kapitala u Crnoj Gori, posebno u dijelu berzanske trgovine i njenog uključivanja u regionalni sistem berzanske trgovine.
 - v. Jačanje tržišnog pristupa i ulaganje privatnog sektora u razvoj preduzetništva u Crnoj Gori, odnosno smanjenje administrativnih troškova po jedinici uloženog kapitala u nove preduzetničke ideje.

4. Regulacija i privatizacija

Ova oblast obuhvata:

- a. Ekonomsku regulaciju privatizovanih oblasti
- b. Privatizaciju u okruženju društava
- c. Privatizacija privrednih društava

4.1. Ekonomska regulacija privatizovanih društava

Shodno »Strategiji regulacije infrastrukturnih oblasti u Crnoj Gori« formiraće se nezavisno regulatorno tijelo u Crnoj Gori, koje će imati posebne odjele za regulaciju:

1. Telekomunikacija
2. Energetike
3. Vodosnabdijevanja
4. Komunalne privrede
5. Ostalo

Ovakav pristup regulacije uticaće na povećanje efikasnosti rada regulatornih tijela, na njihovu kredibilnost u javnosti kao i na smanjenje troškova njihovog rada.

4.2. Privatizacija u okruženju društava

Za potpuno funkcionisanje privatizovane ekonomije, potrebno je izvršiti privatizaciju u sledećim oblastima:

1. Privatizacija banaka. Osim privatizacije »Montenegrobanke« potrebno je pokrenuti postupak privatizacije ostalih državnih banaka.
2. Privatizacija penzijskog osiguranja.

3. Privatizacija u sektoru obrazovanja, posebno u oblasti visokog školstva. Novim zakonom je potrebno omogućiti osnivanje novih privatnih školskih i visokoškolskih institucija.
4. Privatizacija u oblasti zdravstva.
5. Nastaviti privatizaciju i regulaciju u oblasti sporta.
6. Privatizacija određenih državnih funkcija (shodno Zakonu o učešću privatnog sektora u obavljanju javnih usluga).
7. Privatizacija robnih rezervi Crne Gore.

4.3. Privatizacija društava

4.3.1. Osnovni privatizacioni metodi

1. Berzanska prodaja. Prije svega manjinski paketi akcija društava iz MVP u što je moguće kraćem roku – 130 kompanija
2. Privatizacija kroz stečaj. U saradnji sa Privrednim sudom i sa povjericima ubrzati privatizaciju kroz stečaj.
3. Aukcija. Nastaviće se prodaja imovine društava ili čitavog društva kroz aukciju. Odluku o tome donose organi društava i nadležni organi državnih fondova.
4. Tenderska prodaja. (međunarodni tender) će biti usmjereni na pronalaženje strateškog partnera, a utvrđuje i minimalne uslove po kojima će društvo biti prodato.
5. Privatizacija kroz segmentaciju. Odluku o segmentaciji i njeno sprovođenje vrši Odbor direktora. Odbor predlaže i metode privatizacije pojedinih djelova. Sprovođenje privatizacije se vrši shodno privatizacionom zakonodavstvu. Odgovornost za sprovođenje postupka snose vlasnici društva.
6. Ubrzana tenderska, odnosno aukcijska procedura. (prije svega prodaja akcija u društvima u kojima država ima manjinski paket)
7. Druge tehnike privatizacije i ulaganja kapitala će se odvijati shodno odgovarajućim zakonima i uvijek na bazi javnog oglasa ili tendera (management by-out, buy-in, lizing, zajedničko ulaganje, i sl.)

4.3.2. Osnovni principi privatizacije

1. Transparentnost - što znači da su sve procedure unaprijed poznate i da je njihovo poštovanje naknadno provjerljivo
2. Javnost – da su prije svega plan privatizacije i pojedine aktivnosti poznate javnosti na način predviđen zakonom o privatizaciji odnosno uredbama koje regulišu određeni metod privatizacije.
3. Zaštita interesa investitora – privatizacija treba da primarno zaštiti interese investitora i omogući investitorima da ulažu u društva odnosno u kupovinu kontrolnog paketa akcija.
4. Zaštita interesa ostalih vlasnika: to znači zaposlenih, manjinskih akcionara, kupaca, dobavljača, lokalne zajednice.
5. Cijena je rezultat ponude i potražnje do čijeg susreta je došlo u javnoj i transparentnoj proceduri (data je ista šansa svakom pojedinačnom kupcu da učestvuje u kupovini)

6. Ukoliko neko od društava nije obuhvaćeno ovim Planom, Savjet za privatizaciju će dati saglasnost na predlog prodavca o metodu privatizacije.

4.3.3. Operativni pristup privatizaciji

Postupak privatizacije treba da uvaži postojeću vlasničku strukturu u društvima, odnosno činjenicu da nema društva u kome ne postoji privatni kapital. Ta činjenica posebno naglašava potrebu decentralizacije inicijativa i odgovornosti u procesu privatizacije.

Polazeći od ove činjenice, sva društva se, shodno sprovođenju postupka privatizacije, dijele u tri grupe:

1. Akcije društava čiju prodaju sprovodi Savjet za privatizaciju, navedenih u Prilogu 1, koji je odštampan uz ovu odluku i čini njen sastavni dio.
2. Akcije društava čiju prodaju sprovodi Savjet za privatizaciju uz učešće ostalih privatnih vlasnika u tom društvu, navedenih u Prilogu 2, koji je odštampan uz ovu odluku i čini njen sastavni dio.
3. Akcije društava čiju prodaju sprovodi Fond za razvoj, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja(u daljem tekstu: Fond PIO) i Zavod za zapošljavanje, navedenih u Prilogu 3, koji je odštampan uz ovu odluku i čini njen sastavni dio.

Nadležnost pojedinih organa je ista i kada je u pitanju prodaja imovine društava.

Društva koja su u stečaju mogu se privatizovati tokom stečaja odnosno nakon stečaja na način kako odluče vlasnici (Fond PIO, Fond za razvoj i Zavod za zapošljavanje). Postupak se mora pokrenuti u roku od 60 dana od dana zaključenja stečaja.

U slučaju raskida ugovora o prodaji kontrolnog paketa akcija ili bilo kojeg ugovora o privatizaciji, za dalji tok i metod privatizacije ovlašćeni su Fond PIO, Fond za razvoj i Zavod za zapošljavanje, shodno njihovom vlasničkom učešću. Postupak se mora pokrenuti u roku od 60 dana od dana raskida ugovora.

Akcije države i »državnih« fondova društava u Crnoj Gori se mogu kupovati i starom deviznom štednjom. Stara devizna štednja se tretira kao gotov novac. Državni fondovi će u direktnom odnosu urediti sa Ministarstvom finansija potraživanja za svoje akcije koje će se prodati za staru deviznu štednju.

Svi učesnici u sprovođenju procesa privatizacije su ovlašćeni da u pogledu uslova prodaje (npr. način plaćanja, status zaposlenih, investicije i sl.), u zavisnosti od konkretnog slučaja privatizacije, donesu odluku i za tu odluku i njenu realizaciju snose odgovornost. Pri donošenju odluke, ključni kriterijumi su: 1) Izvoz (širenje tržišta izvan Crne Gore; 2) uloženi novac u društvo i njegovo restrukturiranje; 3) broj radnih mjesta u društvu u kratkom i srednjem roku. Cijena je samo jedan od kriterijuma, u mnogim slučajevima i ne tako bitan (akcije se mogu prodavati za 1 €, odnosno treba »kupovati strateškog partnera« - platiti da uđe u neko društvo. Ovakve prodaje se trebaju vršiti shodno ugovoru sa jasno preciziranim obavezama kupca i prodavca).

Treba nastojati da se društva, navedena u Prilogu 3, privatizuju u narednih 180 dana. Fondovi su dužni da nakon 180 dana Savjetu dostave izvještaj i predlog mjera za privatizaciju akcija iz njihove operativne nadležnosti.

Tenderska prodaja društava u okviru kriterijuma za tender uključivaće i ekološku komponentu odnosno obavezu očuvanja životne sredine.

4.3.4. Dokumentacione osnove Plana privatizacije

Jedini zvanični podatak o vlasničkoj strukturi društava je Centralni registar. Svi vlasnici su dužni da prije procesa privatizacije društava **vrše njihovu registraciju u Centralnom registru**. Odgovornost za neprivatizovane akcije imaju Ministarstvo finansija (kao reprezent državnog kapitala) i Fond PIO, Fond za razvoj i Zavod za zapošljavanje, kao i postojeći privatni vlasnici. Predstavnici državnog kapitala i fondovi su dužni da Savjetu za privatizaciju u roku od 60 dana podnesu izvještaj o upisu društava u Centralni registar i ukažu na eventualne probleme koje Savjet treba da riješi.

4.3.5. Pokretanje postupka privatizacije

1. Postupak privatizacije se pokreće shodno planu privatizacije i pokreće ga Savjet za privatizaciju, odnosno neko od njihovih radnih tijela.
2. Privatizaciju može pokrenuti i Odbor direktora društva
3. Privatizaciju mogu pokrenuti fondovi (Fond za razvoj, Fond PIO i Zavod za zapošljavanje)
4. Privatizaciju mogu da pokrenu i zaposleni u društvu
5. Privatizacija nekog društva se može pokrenuti i inicijativom potencijalnog kupca (npr. privatizacioni fondovi)
6. Privatizaciju može da pokrene i lokalna zajednica, posebno društava iz oblasti javnog sektora.

Zavisno do društva, inicijativa se podnosi organu koji je operativno ovlašćen za sprovođenje postupka privatizacije. Inicijativa se mora staviti u proceduru najkasnije 14 dana od dana njenog zvaničnog pokretanja.

4.3.6. Privatizacija po pojedinim oblastima

Privatizacija u oblasti:

- a) Društava iz oblasti namjenske industrije
- b) Društava komunalne privrede

Obaviće se u skladu sa strategijom koju će usvojiti Savjet za privatizaciju i resorno ministarstvo, koji će i biti odgovorni za njihovo sprovođenje.

4.3.7. Privatizacija i restrukturiranje

Ovo su dva procesa koja se međusobno dopunjuju. Organ koji je operativno ovlašten shodno ovom Planu da sprovodi privatizaciju društva, odlučuje o ova dva procesa (što je prioritetno; istovremeno sprovođenje i sl.)

4.3.8. Socijalni aspekti privatizacije i zaštita manjinskih akcionara u tenderskoj privatizaciji

1. Nastaviće se sa praksom da se kod svake tenderske privatizacije pravi poseban socijalni program, koji je elemenat tenderskih uslova.
2. Manjinski akcionari, predstavnici sindikata kao i druge relevantne grupe ili zajedno mogu biti članovi nadzornog odbora (Steering Committee) koji obavlja sve prethodne i pripremne operativne, ekspertske i tehničke poslove za pripremu dokumentacije, memoranduma, razrešenje mnoštva tekućih problema, kriterijumi tendera, davanje stručnih mišljenja o kvalitetu tenderske dokumentacije kao i davanje sugestija u pogledu podnesenih ponuda na tender. Svi ti poslovi se rade u Agenciji za prestrukturiranje privrede i strana ulaganja a za pripremu materijala za formiranje predloga na nivou tenderske komisije, za odlučivanje na Savjetu za privatizaciju odnosno Vladi Crne Gore.
3. Dio prihoda od svake privatizacije ići će za rešavanje socijalnih problema zaposlenih u društvu čiji se kontrolni paket akcija privatizuje.
4. Kroz razvoj preduzetništva, a od privatizacionih prihoda, rešavaće se problem novog zapošljavanja.

4.3.9. Zakonska regulativa

Donijeće se sledeći zakonski propisi:

- Zakon o svojinskim odnosima
- Zakon o penzijskom osiguranju, koji uključuje i kapitalizaciju penzionih fondova
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o robnim rezervama, u skladu sa zahtjevima Evropske komisije

Izvršiće se poboljšavanje uredbi kojima se regulišu pojedini postupci privatizacije, posebno u pravcu povećanja efikasnosti procedure i smanjivanja troškova.

Donijeće se i svi neophodni propisi za sprovođenje postupka restitucije.

4.3.10. Operativni zadaci za 2003. godinu

1. Tenderska privatizacija

Pripremiće se tender za:

1. Kombinat aluminijuma
2. Gornji Ibar
3. UTIP »Crna Gora«
4. Duvanski kombinat Podgorica
5. Hotelska preduzeća:
 - i. Budvanska rivijera
 - ii. Ulcinjska rivijera

- iii. »Boka«, Herceg Novi
- 6. Željezara, Nikšić
- 7. Podgorička banka

Proces tenderske privatizacije će se pokrenuti i za sva ostala društva za koja se iskaže interes od bilo kojeg učesnika u privatizaciji koji može pokrenuti ovaj postupak.

Zavisno od ispoljenog interesa pokrenuće se i tenderi za privatizaciju banaka, odnosno državnih akcija u bankama i ostalim finansijskim institucijama

2. **Ubrzani tender** (društva iz Priloga 2)

Sva preduzeća koja su predviđena da se privatizuju ovim metodom biće ponuđena kupcima tokom ove godine.

3. **Privatizacija ostalih društava**

Fond PIO, Fond za razvoj i Zavod za zapošljavanje će kroz berzansku prodaju, aukciju i druge metode ponuditi sva društva na prodaju.

Akcije društava koje će se privatizovati putem berzanske prodaje biće prodane tokom sledećih 180 dana po berzanskim pravilima i tržišnim uslovima.

ZAVRŠNA ODREDBA

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u »Službenom listu Republike Crne Gore«.

Broj: _____
Podgorica, _____ 2003. godine.

Vlada Republike Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović

Prilozi

PRILOG 1: Preduzeca koja će se privatizovati putem međunarodnog javnog tendera

PRILOG 2: Preduzeca koja će se privatizovati putem ubrzanog tendera

PRILOG 3: Preduzeca koja će se privatizovati ostalim metodama

PRILOG 4: Administrativni tekst (zakoni i uredbe koje treba promijeniti)